

REGIONAAL- JA
PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

Rahalised võimalused tootmise, väärimise ja turustamise arendamiseks

Milliseid meetmeid on väiketootjatel võimalik kasutada?

Kristel Maidre

18.06.2024

PõKa 2030 VISIOON

Eesti toit on hinnatud ja maal on hea elada!

ÜLDEESMÄRK

Eesti toit on eelistatud, keskkond ja elurikkus on hoitud, toidusektori ettevõtted on edukad ning maa- ja rannakogukonnad on elujõulised

ALAEESMÄRK

Tark ja kestlik põllumajandus, toidutootmine ja maaelu ning ohutu toit ja hoitud keskkond

ALAEESMÄRK

Kestlik kalandus, mis tagab kalandusvaldkonna konkurentsivõime ja kalavarude jätkusuutliku majandamise

Tegevussuunad

Põllu-
majandus-
keskkond

Taimetervis,
loomade tervis
ja heaolu

Toiduohutus

Kvaliteetsed
sisendid
põllu-
majanduses

Põllumajandus-
saaduste
tootmine,
väärindamine ja
turustamine

Maa- ja
rannapiirkonna
areng

Teadus ja
innovatsioon
ning
teadmussiire

Kestlik
kalandus

Horisontaalsed arendusteemad

Biomajandus, eksport, keskkond ja maapiirkonna terviklik areng

Visioon Eesti toidu tarneaahelast aastal 2035

Roheülemineku teekaart neljas
põllumajandus- ja toidusektori
valdkonnas

ÜPP eesmärgid 2023-2027

Tõhustada arukat, vastupidavat ja mitmekesist põllumajandus-sektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse

Edendada keskkonnahoidu ja kliimameetmeid ning panustada liidu keskkonna- ja kliimaeesmärkidesse

Parandada maapiirkondade sotsiaal-majanduslikku olukorda

Sektoriülese eesmärgina sektori kaasajastamine teadmiste edendamise ja jagamise, innovatsiooni ja digiülemineku abil põllumajanduses ja maapiirkondades ning ergutades nende kasutuselevõttu

TAGADA ÕIGLANE
SISSETULEK

SUURENDADA
KONKURENTSIVÕIMET

TASAKAALUSTADA
SUUTLIKKUS
TOIDUAINETE
TARNEAHELAS

KLIIMAMUUTUSTE
VASTASED
MEETMED

KESKKONNAKAITSE

SÄILITADA
MAASTIKUD JA
BIOLOOGILINE
MITMEKESISUS

TOETADA
PÕLVKONDADE
VAHETUST

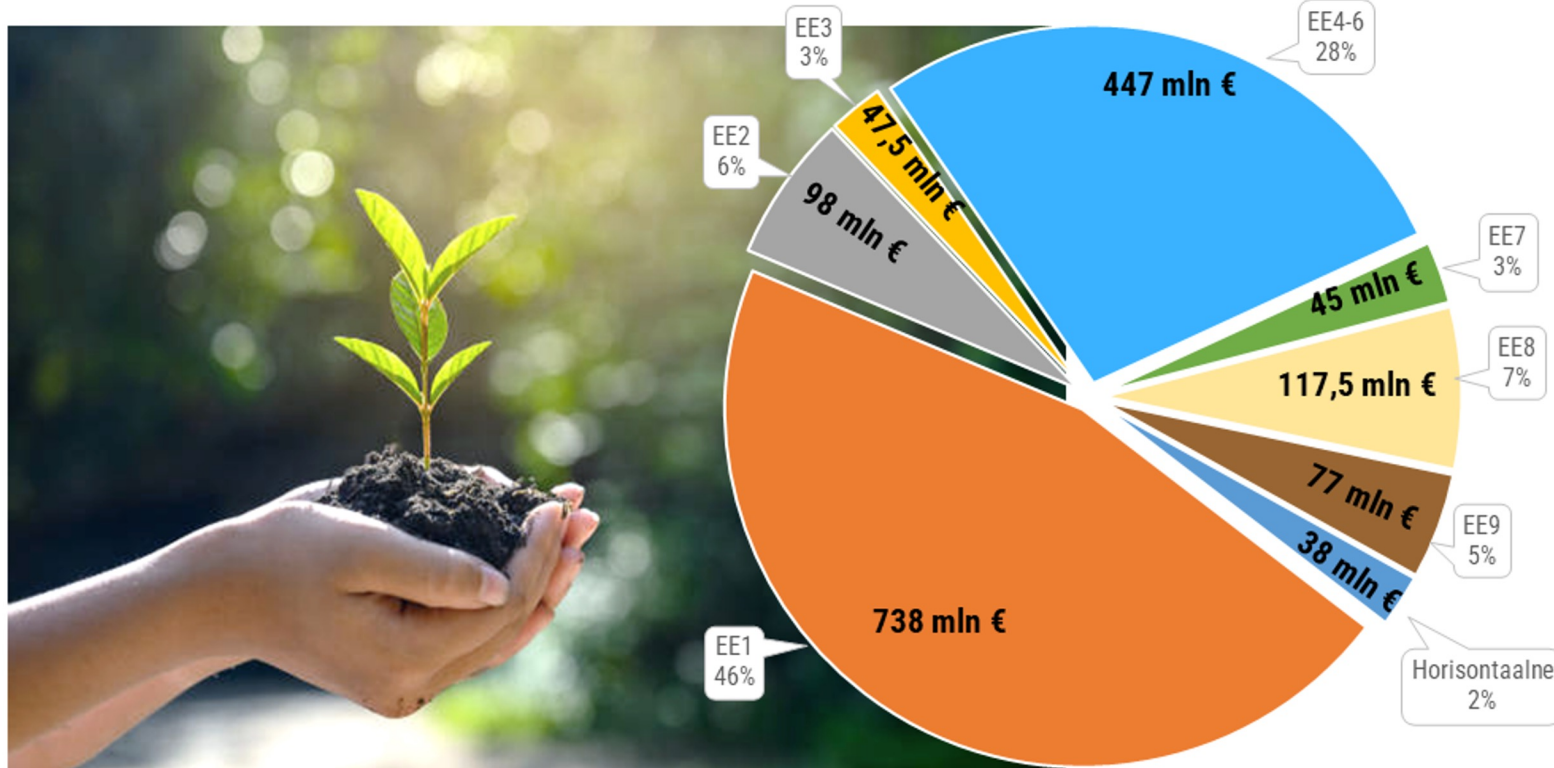

ELUJÕULISED
MAAPIIRKONNAD

KAITSTA TOIDU JA
TERVISE KVALITEETI

ÜPP period 2023-2027

Sekkumised

Tootmine

- Pindala- ja loomatoetused
- Väikeste põllumajandusettevõtete arendamise investeeringutoetus
- Põllumajandustootjate investeeringutoetus
- Noorte põllumajandustootjate toetus

Väärindamine

- Toidutööstuste investeeringud
- Investeeringutoetus bioressursside väärindamiseks

Turustamine

- Lühikeste tarneahelate ja kohaliku turu arendamine
- Kvaliteedikavade arendamine ja müügiesendus
- Turuarendustoetus
- Eesti Toidu tutvustus ja müügiesendus
- EL teavitus- ja müügiesendusmeede

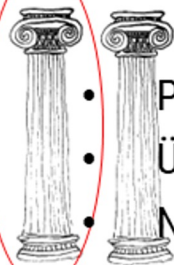
Koostöö

- Tootjaorganisatsioonide tunnustamine ja arendamine
- Ühistulised investeeringud

TOOTMINE

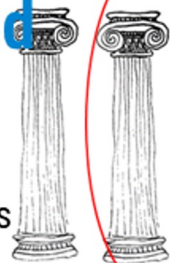

Otsetoetused

- Põhisissetulekutoetus
- Ümberjaotatav toetus
- Noore põllumajandustootja toetus
- Seotud toetused (3 looma- ja 3 pindalapõhist)
 - Piimalehma kasvatamise seotud toetus
 - Ute ja kitse kasvatamise seotud toetus
 - Ammlehma kasvatamise seotud toetus
 - Puu- ja köögivilja ning marjakultuuride kasvatamise seotud toetus
 - Tera- ja kaunvilja kasvatamise seotud toetus
 - Seemnekartuli kasvatamise seotud toetus
- Ökokavad (5 ökokava):
 - Keskkonnasõbralik majandamine
 - Mahepõllumajandus
 - Ökoalad
 - Ökosüsteemiteenus
 - Mesilaste korjeala

Maaeluarengu toetused

- Mulla- ja veekaitsetoetus
- Väärtusliku püsirohumaa säilitamise toetus
- Pärandniidu hooldamise toetus
- Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus
- Ohustatud tõugu looma pidamise toetus
- Loomade heaolu toetus
- Mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetus
- Loomade tervist edendavate kõrgemate majandamisnõuete toetus (karjatervise toetus)
- Loomataudide kontrolliprogrammide alase koostöö toetus

Eelarve 2024. a 131 mln eurot

Väikeste põllumajandusettevõtete arendamise investeringutoetus

Avaneb 2024
sügisel

Eesmärk on väikeste põllumajandusettevõtjate konkurentsivõime suurendamine ajakohastades põllumajandusettevõtete põhivara

Toetuse sihtrühmi on kaks:

- (1) **juba tegutsevad põllumajandusettevõtjad** - äriseadustiku tähenduses ettevõtja, kes tegeleb põllumajanduslike toodete tootmisega ja kelle omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal **vahemikus 10 000 kuni 250 000** eurot
- (2) **esmakordselt põllumajandusliku tegevusega alustavad ettevõtjad (üle 40-aastased)**

Toetatavad tegevused:

- Ehitise ehitamine ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras, omanikujärelevalve
- Masina või seadme (sh kasutatud masina ja seadme) soetamine
- Generaatori soetamine ajutise vooluallikana kasutamiseks
- Mitmeaastaste taimede ostmise

Toetuse määr ja suurus:

- Toetust antakse **15% kuni 85%** toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest
- Maksimaalne toetuse suurus programmiperioodi jooksul on **kuni 100 000 eurot**
- Toetuse eelarve **22 mln eurot** programmiperioodi jooksul

Hindamiskriteeriumid:

- Majanduslikud
- Areng ja koostöö
- Panus keskkonda
- Varustuskindlus
- Sotsiaalmajanduslikud

Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud (1)

Avaneb 2025
alguses

Eesmärk on soodustada põllumajandustootmises ressursitõhusust, vältida jäätmete ja heitmete teket, vähendada tootmisest tulenevat negatiivset keskkonnamõju ja KHG heidet ning suurendada loomade heaolu ja bioohutust.

Sihtgrupp: äriseadustiku tähenduses ettevõtja, kelle omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal vähemalt 10 000 eurot

Toetatavad tegevused on ehitiste ehitamine, masinate, seadmete soetamine, jaotatud viie eesmärgi vahel:

1. Kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine;
2. Vee- ja õhukvaliteedi parandamine;
3. Elurikkuse ja muldade kaitse;
4. Loomade heaolu suurendamine;
5. Bioohutuse suurendamine koos loomade heaolu suurendamisega

Toetatavad tegevused aitavad põllumajandustootjatel parandada oma tootmisprotsesse, vähendada keskkonnamõju ja suurendada tootlikkust, mille tulemusel paraneb põllumajanduse jätkusuutlikkus.

Põllumajandustootjate materiaalsed ja immateriaalsed investeeringud (2)

Toetuse määr ja suurus:

- toetuse määr:
 - 50% abikõlblikest kuludest,
 - loomakasvatushoonete ehitamisel kuni 60% abikõlblikest kuludest,
 - noortel põllumajandustootjatel kuni 70% abikõlblikest kuludest
- minimaalne toetusmäär on 15% abikõlblikest kuludest
- toetuse suurus ühe taotluse kohta minimaalselt 100 000 eurot
- toetuse suurus programmiperioodi jooksul on **1 mln eurot** ühe taotleja kohta
- Toetuse eelarve **50 mln eurot** programmiperioodi jooksul

Hindamisel eelistatakse taotlejat, kes on majanduslikult jätkusuutlikum, kelle eesmärgid on suunatud arengule ja koostööle ning panustamisele keskkonda

VÄÄRINDAMINE

Toidutööstuste materiaalsed ja mittemateriaalsed investeeringud (1)

Eesmärk on tõsta toidutööstuse ettevõtete majanduslikku võimekust ja konkurentsivõimet ning aidata kaasa keskkonna- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamisele

Sihtgrupp: majanduslikult jätkusuutlikud ettevõtjad, kelle põhitegevusala on toiduainete- või joogitootmine, v.a kala, vähilaadsete ja limuste töötlemine ning säilitamine

Toetavateks tegevusteks on investeeringud masinatesse ja seadmetesse ning ehitiste ehitamisse, mis on suunatud toidutööstustele:

- tegevusega kaasneva **negatiivse keskkonnamõju vähendamisse** (roheinvesteeringud)
- **digitaliseerimisse** ja **uute tehnoloogiate** kasutuselevõtmisse
- **tootmissisenditega varustuskindluse** suurendamisse
- ettevõtete **majandusliku võimekuse** ja **konkurentsivõime** parandamisse, sh **põllumajandustoote töötlemise alustamine** (vaid põllumajandustootjad) või suurendamine (vaid mikro- ja väikeettevõtted)

Toidutööstuste materiaalsed ja mittemateriaalsed investeeringud (2)

Toetuse määr ja suurus:

- toetuse määr on **15% kuni 50%** abikõlblikest kuludest (sõltub riigiabi sätetest ja taotleja suurusest)
- maksimaalne toetuse suurus programmperioodil taotleja kohta kuni **3,5 mln eurot**
- sekkumise eelarve programmperioodi kohta **45 mln eurot**, jaguneb:
 - mikro- ja väikeettevõtjad;**
 - keskmise suurusega ja suurettevõtjad**

Taotleja majanduslikult jätkusuutlik

Taotluste hindamine: taotlusi hinnatakse **hindamiskriteeriumite** alusel – **majanduslikud** kriteeriumid, **keskkonnanäesmärkide** täitmise panustamise kriteeriumid, **varustuskindluse** tagamise panustamise kriteeriumid, toote **välisturule müümise** osakaalu suurendamise kriteeriumid, **koostöö** suurendamise kriteeriumid ning **konkurentsivõime** ja jätkusuutlikkuse suurendamise kriteeriumid

Paremusjärjestuse moodustamine: hindamistulemuste põhjal selgitatakse välja **mikro- ja väikeettevõtjate** esitatud taotluste paremusjärjestus
keskmiste ja suurte ettevõtjate esitatud taotluste paremusjärjestus

Investeeringutoetus bioressursside väärimdamiseks

Toetatakse

- Kõrvalsaaduste ringlussevõttu suurendava või suurema lisandväärtusega toodeteks töötlemise võimekust suurendava masina või seadme soetamine. Koos masina/seadmega ka tarkvara, IT-lahenduse, patendi, litsentsi või kasuliku mudeli soetamine; ehitustegevus

Sihtgrupp

- Mikro- ja väikeettevõtted: taime- ja loomakasvatus, jahindus ja neid teenindavad tegevusalad (EMTAK-i jao A alajagu 01), metsamajandus ja metsavarumine (EMTAK-i jao A alajagu 02), toiduainete tootmine (EMTAK-i jao C alajagu 10), v.a (EMTAK-i jao C alajagu 102), või joogitootmine (EMTAK-i jao C alajagu 11)

Toetuse määr ja suurus

- 15% kuni 45% abikõlbliku kulu maksumusest
- kuni 200 000 eurot taotleja kohta programmperioodil
- Eelarve 3 mln eurot

TURUSTAMINE

Lühikeste tarneahelate ja kohaliku turu arendamine (1)

Eesmärk on toetada lühikeste tarneahelate ja kohalike turgude arendamist toidusektori osapoolte koostööd soodustades, et vähendada vahendajate arvu tarneahelas ja toetada põllumajandussaadustele ja toidule uute turustusvõimaluste loomist.

Väikesemahulised investeeringud - eesmärk uute turustusvõimaluste loomine.

Teavitus- ja müügiesindustegevused:

- informeerimine uuest müügikanalist
- laatadel, müügiüritustel osalemine või nende korraldamine
- kontaktürituste korraldamine tarneahela osapoolte vertikaalse koostöö raames

Toetuse määr ja suurus:

- investeeringute puhul on toetuse määr maksimaalselt kuni 50%
- teavitus- ja müügiesindustegevuste puhul kuni 70%
- Toetust saab taotleda kuni 3 a pikkuseks projektiks, min toetuse summa 5 000 eur, maks kuni 150 000 eurot
- Sekkumise eelarve on **6 mln eurot**

Lühikeste tarneahelate ja kohaliku turu arendamine (2)

Taotlejad:

- Igas projektis peab osalema vähemalt 2 põllumajandustootjat
- Tunnustatud tootjaorganisatsioonid ja nende liidud
- MTÜ või TÜ, kes on varasemalt tegutsenud [toiduainetööstuse või põllumajandustoodete tootmise või turustamise valdkonnas](#) ja kelle põhikirjaline eesmärk on nimetatud valdkondade edendamine
- MTÜ, kes on varasemalt tegutsenud [maaturismi või kulinaaria/toidukultuuri edendamise valdkonnas](#) ja kelle põhikirjaline eesmärk on selle aja jooksul olnud nimetatud valdkonna edendamine
- Muud koostöövormid, kuhu on kaasatud vähemalt kaks partnerit

Toetatavad tegevused:

- seadme ning sisseseade ostmine ja paigaldamine;
- lao- või müügi pinna üürimine või rentimine;
- toodete turustamiseks ja teavitus- ja müügiedendustegevuste elluviimiseks vajaliku välitelgi ostmine, üürimine või rentimine;
- lao- või müügi pinna parendamine;
- haagise ostmine või rentimine;
- toodete turustamiseks vajaliku tarkvaralahenduse või selle litsentsi või kasutusõiguse ostmine;
- toetatavate tegevuste elluviimise eesmärgil transporditeenuse ostmine ja mootorsõiduki kasutamise kulud;
- teavitus- ja müügiedendustegevused;
- projekti juhtimise ja haldamisega seotud kulud.

Kvaliteedikavad

Euroopa Liidu kvaliteedikavad

- ELi mahelogo kandvad tooted
- Kaitstud päritolunimetus (KPN)
- Kaitstud geograafiline tähis (KGT, Eesti poolt registreeritud „Sõir“, „Estonian vodka“)
- Garanteeritud traditsiooniline toode (GTT)

Riiklikult tunnustatud kvaliteedikavad

„Rohumaaveise liha tootmine“

„Biosfääri programmiala rohumaaveis ja –lammas“

sh põllumajandustoodete vabatahtliku sertifitseerimise süsteemid vastavalt EL suunistele

Kvaliteedikavade arendamine ja müügiedendus

Avanes
2024

Kvaliteedikava arendamise toetus

- **Taotlejad:** riiklikult tunnustatud kvaliteedikava rakendavad tootjarühmad. Toetatakse uusi koostöövorme või olemasoleva uusi tegevusi
- Toetuse suurus kvaliteedikava kohta aastas maksimaalselt **100 000 eurot**. Esitada saab kuni 5-aastase tegevuskava.
- **Toetatavad tegevused:** koostöökulud, kvaliteedikavade arendamiskulud, kontrollikulud sh näiteks kvaliteedikava tutvustamine infopäevade ja personaalsete nõustamiste raames, täienduskoolitused, konverentsid, õppereisid, projektijuhtimise ja haldamise kulud ja kvaliteedikavas osalejate regulaarsete kontrollide kulud.

Kvaliteedikava raames toodetud toote teavitus- ja müügiedenduse toetus

- **Taotlejad:** liidu ja riiklikke kvaliteedikavasid rakendavad tootjate või töötajate koostöövormid
- Tehtud ja välja makstud abikõlblike kulude hüvitamine, kuni 70% abikõlblike kulude maksumusest.
- Toetuse maksimaalne suurus **150 000 eurot** ühe projekti kohta.
- **Toetatavad tegevused:** näiteks messidel osalemine või nende korraldamine, turundusürituse korraldamine, teavitustegevused (teavituskampaaniad, reklaam), turu-uuringu tegemine ja projektijuhtimise ja haldamise kulud.

Avaneb
2024 lõpus

Kvaliteedikavade arendamise ja müügiedenduse eelarve on kokku 4 mln eurot programmiperioodi jooksul

Turuarendustoetus

Eesmärk: riigieelarvest rahastatav toetus, mille abil on võimalik suurendada teadlikkust põllumajandustoodete ja nendest töödeldud toodete omadustest, parandada nende turustusvõimalusi ja tõsta põllumajandustoodete tootmise ja töötlemise konkurentsivõimet.

Sihtgrupp:

- MTÜ, mis on taotluse esitamise ajaks tegutsenud vähemalt kolm viimast aastat ning kelle põhikirjaline eesmärk on nimetatud aja jooksul **olnud toiduainetööstuse või põllumajandustoodete tootmise valdkonna edendamine**.
- EL ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel ja korras **tunnustatud tootjarühm või tunnustatud tootjaorganisatsioon**.

Toetatavad tegevused (2024):

- välisriigis või rahvusvahelise virtuaalselt toimuval messil osalemise korraldamine - kuni 70% abikõlblikest kuludest
- välisriigis või rahvusvahelise virtuaalselt toimuva turundusürituse korraldamine - kuni 50% abikõlblikest kuludest
- välisriigis või rahvusvahelise virtuaalselt toimuva messi külastamine - kuni 75% abikõlblikest kuludest

Eesti toidu tutvustamine ja müügiedendus

Eesti toidu tutvustamise ja müügiedenduse visioonidokument 2022-2025

Eesti toidu kuu ja avatud toiduainetööstuste nädal **september 2024**

- Üle 30 toidusündmuse üle Eesti
- teavituskampaania, et väärtustada kohalikku tootmist ja siinset toidukultuuri;
- juhitakse tarbijate tähelepanu läbimõeldud ja säästlikule tarbimisele.

Toidupiirkond 2024 – Saaremaa, Muhu ja Ruhnu

Toidupiirkonna konkursi korraldamise eesmärk on pakkuda toidutootjatele ja -pakkujatele võimalus tutvustada oma kodukanti läbi toidukultuuri ning julgustada ettevõtjate omavahelist koostööd uute (toidu)turismi edendavate toodete ja teenuste väljatöötamiseks

EL teavitus- ja müügiesendussmeede

Taotlejad: sektori esindusorganisatsioonid, tunnustatud tootjaorganisatsioonid või nende liidud, geograafilise tähisena kaitstud nime esindavad tootjarühmad, põllumajanduse ja toidutööstuse sektori asutused.

1 kuni 3-aastased teavitus- ja müügiesendussprogrammid, mille põhisõnumina rõhutatakse Euroopa Liidu toodete kvaliteeti, ohutust või tootmismeetodeid. Tegevusi saab planeerida nii Euroopa Liidu kui kolmandate riikide turule.

Toetustaotlusi võivad esitada nii ühe liikmesriigi organisatsioonid, kui ka mitme liikmesriigi organisatsioonid koostöös. Vastavalt sellele eristatakse programmi tüüpe:

- **lihtprogrammid**, mille puhul taotlejad ühest liikmesriigist;
- **multiprogrammid**, millele puhul esitavad programmi taotlejad mitmest liikmesriigist koostöös.

2024. aasta tööprogrammi eelarve on 185,9 miljonit eurot, millest on ette nähtud 92 miljonit eurot lihtprogrammide kaasrahastamiseks ja 84,4 miljonit eurot multiprogrammide kaasrahastamiseks.

Liidu rahaline osalus:

- **siseturu lihtprogrammides on 70%** rahastamiskõlblikest kuludest;
- **multiprogrammides ja kolmandate riikide lihtprogrammides on 80%** rahastamiskõlblikest kuludest.

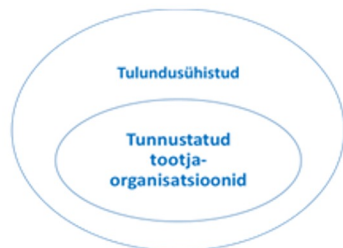
KOOSTÖÖ

Tunnustatud tootjaorganisatsioonid

Avanes
2023

Tunnustatud tootjaorganisatsioon

- on loodud **tootjate** algatusel
- koosneb **konkreetses põllumajandussektori** tootjatest ja tegutseb nende juhtimisel
- tegeleb **vähemalt ühe tegevusega**:
 - ✓ ühine töötlemine
 - ✓ ühine turustamine, sh ühine müügiplatvorm ja transport
 - ✓ ühine pakendamine, märgistamine ja reklaamimine
 - ✓ ühine kvaliteedikontroll
 - ✓ ühine seadmete ja hoidlate kasutamine
 - ✓ sisendite ühishanked

Arendamise toetus

Eesmärk on toetada tunnustatud tootjaorganisatsioone (TO) oma juhtimisvõimekuse tõstmisel ning seeläbi tagada nende jätkusuutlik areng

Sihtgrupp: tunnustatud TO

Toetatavad tegevused: tunnustatud TO-de arendamisele suunatud uued tegevused, millest vähemalt 30% peavad olema keskkonna-, kliima- või innovatsioonilased arendustegevused, mis kirjeldatakse toetuse taotlemiseks esitatavas **tegevuskavas**

Tegevuskava esitatakse kuni 3 aastaks ja seal kirjeldatakse TO arendamiseks planeeritavad tegevused ning eesmärgid

Toetuse suurus arvutatakse maksetaotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta müügitulu alusel

Toetuse määr on **10% taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaasta müügitulust**. Toetuse maksimaalne suurus on 100 000 eurot aastas.

Toetust antakse tegevuskava alusel iga-aastaste maksetena kuni kolme aasta eest viie aasta jooksul arvates tema esmakordsest tunnustamisest, ja toetus väheneb järk-järgult.

Eelarve: 2,45 mln eurot

SCE Epiim

TÜ Muhi liha

TÜ Epiko

Rakvere Lihahühistu

Eesti Lihaveisekasvatajate ühistu

Saaremaa Piimaühistu

Ühistulised investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse (1)

Eesmärk on ühistegevuse soodustamine **tootmise ja töötlemise etapis** aitamaks kaasa põllumajandustootjate positsiooni parandamisele tarneahelas

Sihtgrupp: tulundusühistud ja tunnustatud TO-d ning nende valitseva mõju all olev ettevõtja

Toetavateks tegevusteks on **tootlikud** ja **roheinvesteeringud** masinatesse ja seadmetesse, ehitiste ehitamisse, turustus-struktuuridesse, uuenduslike toodete ja kõrvaltoodete, tootmisprotsesside ja tehnoloogiate väljaarendamisse, lisandväärtuse andmiseks kõigis tootmisahela etappides, tootmise digitaliseerimiseks.

Materiaalses põhivara investeeringuga võib kaasneda ka immateriaalsesse vara soetamine. Abikõlblikud on ka liisingumaksed, kui asja omandiõigus läheb toetuse saajale üle hiljemalt viimase toetusosa väljamaksmisest.

Ühistulised investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse (2)

Toetuse määr ja suurus:

- toetuse määr on kuni 50% abikõlblikest kuludest (sõltub riigiabi erisätetest ja taotleja suurusel)
- toetuse suurus ühe taotluse kohta minimaalselt 150 000 eurot
- toetuse suurus programmiperioodi jooksul on 2,5 mln eurot ühe taotleja kohta
- **Eelarve 20 mln eurot**

Hindamisel eelistatakse näiteks taotlejaid, kelle ettevõtte on tunnustatud mahepõllumajanduse valdkonnas ja kes toodab mahepõllumajanduslikke tooteid.

MAAELUMINISTEERIUM

Aitäh!

kristel.maidre@agri.ee